

يادی نيگاری ھاوسەرم

م. دارا محمد عوسمان ھورامانی

بەختی من لە وەرزى بەھاردا رۆژى جوداوازی بوو، ئەگینا کى دىوبەتتى لە بەھار بەو ھەوا خۆش و بارانەو، گولان گول ریز بکەن؟؟؟ ئا، لە وەزینی گول لە بەھاردا چەندە نامۆیە؟؟ بۆ ئاھى من، بۆ تاسەى (م. نیگار) لە وەرزى گولاندا بەھار گول ھەلەدەریئى، بەھارى نەورۆزى، ئاھى نامۆیى سەرم لى دەدات، دەروونم ئاویزان بوونى لەنۆ گول و دەروونى (م. نیگار) دا ساز و سەمتورى واتایى ئامادە دەکات.

لە دیوانى شیعری رۆژانەمدا، رۆژانە کۆپلە شیعریك دادەنێم، بەناوی (م. نیگار) ھو، خەمڕەوینم دەکات.

جارجار لە پەنجەرەى ژوورەکەمدا خامەکەم دەگرم بەدەستەو و دەلێم:

((بەسۆ ئاماو زام زەددى زەردم

تۆ تۆ ھورش دان قەتماغەى جەرگم

پەى وادى ناود، وادى بى بەختم

ھەناسەى سەردم، دووکەل وابەردم

خەم جەم بیەن، جەمى یەك جارى

خەم ھەرویش خەما، وینەى ناديارى))

وادەى مەرگى ناو دەھەناسەى لى بریوم. (۲۳)

ى ئازارى ھەموو سالیك بۆ من کۆتەلى دووکەل،

دل و دەروونم دادەپۆشیت. بۆیە نەورۆز ھەمیشە بۆ

من زستانە بە تیشكى رۆزیش بەستەلەكى دللى

زامدارم ناتوینتەو. بۆیە بۆ مەرگى ئازیزەکەم لە

وەرزى بەھار سەرلەنۆى، نۆى دىبیتەو، ھەمیشە

بەیادى جارەنەو، ئاوازیكى خەمین بە شیعری خۆم،

لە سۆماى چاوەکانمەو ھەوین و خۆشەویستى (نیگار) دىبیتەو یادم. لە قوولایى دەرونەو، شەپۆل و تەزووى ئەندیشەى بەھارانى سالانى رابردوو، دروینەى عەشقى حەقیقى خەمانى خەمانم بە ناکامى دروینە دەکات.

رۆژانە سەرسام بە نامۆیى خۆم!! چۆن و چى بکەم، بۆ ئەوى ھاواری تاساوم لە گۆمى مەنگدا لەبیر بچیتەو، بەلام ھەرگیزا ھەرگیز نیگارى (نیگارم) لە تەمەنى خۆمدا لەبیر ناچیتەو.

نیگارى گیانم راستگۆ بوو، ھەمیشە بە عیشقى خاوین یادەوریەکانى خۆى بۆ والا دەکردم، چونکە عیشقى ئافرەت بۆ ھاوسەرکەى خۆى، بۆ من، بە خۆشەویستى لەبیر نەکراو وەك: وەرزى بەھارى، دارودرەخت، وەك پەپلە ژەرەزانى دارگۆزەکانى ھورامان بە شەنى نەسىمى بۆنخۆش، ساتەکانى باس دەکردەو .

وا سەرلەنۆى بەھارى دووھەم (م. نیگار) گیان لە سەیان پاخچە گولەکان ئاو دەداتەو، بەلام بۆ من دووسالە تارمايى نابینم، بۆیە لەمانگى ئازاردا، ئازارەکانم سەرلەنۆى ھەلەدەنەو. ھەموو ژمارە (۳) نەورۆزىك لاپەرەى ژیانم بە تاساوى بۆ کۆچى ناوادی (م. نیگار) خامەکەم زار زار دەنالیئى، ھەموو دار ئەرەوان و گولەکان سیبەر بۆ مەزارى (م. نیگار) دیسان دەکەنەو (مەولەوى) ئاسا بۆ وەرزى بەھارى بەمشپۆیە دەفەرمویت:

(مشۆتالەى من خىلاف ئەنگیز بۆ

وەرنە، کەى کى دى وەھار گول ریز بۆ)

شانۆى كوردى و تېروانىنىك

ئەسۋەد فايەق / كەركوك

مىژووى شانۆ لە كوردستان زۆركۆن نىيە، ھەر بۆيە ۈك پىوست داھىنانى تىدانە كراو و پىشكەوتنى بەخۆيەو نەبىنيو، سەرەتا لە حىكايەت خۆندەنەدى ديوەخان و چايخانەكان دەستى پى كىردوو، دواتر ھاتۆتە ھۆل ۈسەر تەختەى شانۆ .

پاشان بەھەوللى ماموستا و كارئەكتەرى شارەكانى كەركوك و سلىمانى و ھەولير و زاخۆ توانرا شانۆى كوردى بگاتە ئەم ناستەى ئىستا و بەردەوام بىت . بەلام بەداخەو لەھەموو قۆناخ و سەردەمەكانى دەسلالتى حكومەتە يەك لە دواى يەكەكانى عىراق شانۆ و ھونەرى كوردىش ۈك تەواوى كىشە سىياسى و كۆمەلەيەتپەكانى ئەم كوردستانە پشت گوى خراو، دواى راپەرين و ئەوكاتەى حكومەت و دەسلالتى كوردى و پەرلەمان لەم ھەرىمە دامەزرا دل خۆش بووين، ئىتر حكومەتەكەى خۆمان ھۆلى شانۆ و پەيمانگەى شياو رۆژنامەو گۆفارى ھونەرى و شانۆيمان بۆ دادەمەزرىت و دروستيان دەكات .

بەلام بەداخەو لەم سەردەمى پىشكەوتن و زۆرى تەكنەلۇزىيەدا لەم سەدەى بىست وىكەدا لەم نىشتەمانى پىر نەوت و پىر خىرو پىردە ئەوەى بۆ ئىمەى كەركوكى بۆتە مايەى خەمىكى گەورە تائىستا ھۆلىك نىيە شانۆكاران بتوانن بەبى خەم نەمايش و پىرۆفە و كارى شانۆيى تىدەبەكەن .

ئىستاش دەبىت دەرھىنەر و ستافى كارە شانۆيەكە جگە لەخەم خواردنى پىرۆفەو ماندوووينى ئەكتەرەكان شەونوخونى . دەبىت لەخەمى دانانى رۆوناكى و داخستنى دەرگاو پەنجەرەو تارىك كردنى روناكى ھۆلەكەو دانانى دىكۆر و پىك خستى كورسى ھۆلەكەش بن .

كەواتە ئىستا شانۆى كوردى لەرووى ھۆل و تەكنىكەو بەرەو دواو گەراوتەو

بۆيە پىوستە حكومەت ئاورى جدى لەشانۆى كوردى بەداتەو و ھەستىت بە دروست كردنى چەندىن ھۆلى پىشكەوتو لەشار و شارۆچكەكان .بۆئەوئى ئىمەى ھونەرمەندان خزمەتى زياترى شانۆ و ھونەرى كوردى بەكەين .

يا (سەيدى) يا (بىسارانى) يان (مەولەوى) لە كانگەى دلمەو تۆمار دەكەمەو. بۆ ئەوئى (نىگارى نىگاران) لە سەياندا گوئى لى بىت و بە خەونكى خۆشەو بەئاگا بىتەو. خۆم ھەردەم بە نزاو لالانەو بۆ ئازىم، سۆزو مېھرەبانى و ۈفا بە دلۆفانى، بۆ تۆى ئازىم لە يەزدانى مەزن داواكارم گىانت لە باخچەكانى بەھەشتدا بەسەتەو. ئەو شىعرانە، يان ئەو رازانە كە رۆژانە لە لاپەرەكانى ژياندا دەنوسمەو، رۆژانە پىكەو دەچووين بۆ قوتابخانەى ھەورامان لە گەرەكى خەبات و لە شارى سلىمانى ئازىم، سەرلەنوئى باسى جگەرگۆشەكانمان (د. سانا و د. خوليا) دەكرد، ھەردووكمەن بەھىوابووين ئەو ئازىزانە بگەنە ئامانج و من و تۆش بە ژيانكى كامەرانى بەسەتەو، بەلام شىرپەنجەى نالەبار زۆرى بۆ ھىناى و تۆ زۆر ئازا بوويت، بە ھىمانە، نە زمانت ۈك جارەن، نە چاوەكانت، نە خەزو ئارەزووەكانت، نە دواوژت نەھاتەدى. نازانم دلت خەبەرى دابوو، ئىدى تۆ كۆچى يەكجاردكى دەكەيت، بۆيە ۈك گەلەى پايىزە ژيانت ھەلەو، ھەروەھا ھەموو سالىك مەولەوى شورى عاشوراكەى بۆ يادى (عەمبەر) خاتوون، دووبارە و سى بارە دەكردەو. منىش بۆ يادى بەھارى لە نەوورۆزى گول ۈرەوى يەكجارى ھەموو سالىك لە (۳)ى نەوورۆزدا، نامەى مەرگى تۆ دەنوسمەو . مەولەوى دەفەرموئ:

ئىمشەو ۈھەر حال شەو ۈرۆ بەروون
ئەى خوا سامەرگى سەھەر چىش كەروون))

فېدېيا بە توندى دژى پاكستانىيەكان دەۋەسىيىتەۋە

تېددا تېرۇرىستىك بە ئۆتۈمىيلىك خۇى بە بارهەلگىرىكى سەربازىيدا تەقاندەۋە و، بوۋە ھۆى كوشتنى زياتر لە ۴۰ سەربازى ھىندى، دواتر سوپاى (جەيش ئەلئىسلام) كە بارەگاگەى لە پاكستانە، بەرپرسىيارىتى خۇى لەسەر ئەم ھېرشە راگەيانەد.

لە لای خۇيەۋە لە ۋەلامى پىرسىيارىكدا كە ئاپا پىۋىستە ھونەر لە سىياسەت دوور بخىرتەۋە؟ خانمە ئەكتەر تۆمارى سۆلۇ وتى: «ۋەك تاكىك پىموايە ھىچ شتىك لەۋە باشتىر نىيە كە لە گشت بوارەكانى مۆسىقا، شىعر، سەما، شانۇ و سىنەما، باشتىر ھونەرمەندەكان كۆبەكىنەۋە، پىۋىستە ئىمە ماۋەيكە بحەسىنەۋە و لە كارەكانما دوور بىكەۋىنەۋە بۇ ئەۋدى بزائىن لە داھاتوۋدا چى روۋدەدات، چۈنكە پىۋىستە لە قۇناغىكى دىارىكرادا ھەندىك ھەنگاۋى سەخت بىنن.»

لەلایەن خۇيانەۋە ھەر يەكە لە ئەكتەرانى بۆلىۋد (ئەكشای كۆمار و پرىانكا شۆپرا و ئەجای دىفجات و فىكى كۆشال) بە توندى سەركۆنەى ئەم ھېرشەيان كەد.

دواى ئەۋ ھېرشە تېرۇرىستىيەى كە لە دەقەرى (بۆلوانا) ى كشمىر ئەنجامدرا، گشت ئەستېرەكانى بۆلىۋد و پىشەسازانى سىنەما لە ھىندستان بە توندى دژى ئەۋ ھېرشە ۋەستانەۋە و رايەكى گشتى درووست بوۋ دژى نامىشكرەنى فېلمە پاكستانىيەكان و رىگا نەدان بە ھىچ ئەكتەرىكى پاكستانى كە لە ھىندستان كارى ئەكتەرى ئەنجام بەدات.

ھەر لەم بارەيەۋە ئەستېرەى ناسراۋى ھىندستان فېدېيا بالان لە بەرنامەيەكى تەلەفۇزىۋىدا رايگەيانەد: «ئەم جارە پىۋىستە ھەلۋىستىكى زۆر توندتر بگىرىتە بەر»، ھەر لە ميانەى بەرنامەكەدا فېدېيا وتى: «ھەرچەندە من ھەمىشە برۋاى تەۋاوم بەۋە ھەبوۋە كە پىۋىستە ھونەر بە ھەموو شىۋەيكە لە سىياسەت دوور بخىرتەۋە، بەلام ئىتر يىدەنگى و ئارامىيش سنوورى خۇى ھەيە، پىۋىستە ھەلۋىستمان يەك بخەين».

ھېرشەكەى بۆلوانا كە رۇژى ۱۴ شوبات ئەنجامدرا، لە دواى ھەلگىرسانى شەرى كشمىر لە سالى (۱۹۸۹) ۋە تائىستا بە توندترىن ھېرشى تېرۇرىستى دادەنرېت كە

کەتەکانی کۆتاییان ناپەت لە دوای مردنیش

دوای بڵاویبوونەوهی چەند راپۆرتێك كە باس لەوه دەكەن ئەستێرە پۆپی كۆچكردوو مايكل جاكسون دەستدرێژیی كردۆتە سەر (۱۱) منداڵ، بەم دواییه جاكسون بووتە گەرتترین باسی میدیاكانی ئەمريكا و جیهان.

لەلایەكی دیکەوه پۆلیسی ئەمريكا دەربارەى كەتنە بەردەوامەكانى مايكل جاكسون بە دوای زانیاریی زیاتردا دەگەرێت، ئەمەش دوای ئەوهی لێكۆڵینەوهكان بەم دواییانە سەلماندىان كە مايكل بەر لە چەند سالیك لە تاوانی دەستدرێژكردنە سەر كچىكى (۱۳) سال تێوه گلاوه. هەر سەبارەت بەم بابەتەوه رۆژنامەى مێرۆرى بەریتانى لەسەر زارى پارێزەر (فینسى فینالدى) رایگەياند: «پیشتر وا بڵاوكراوتەوه كە مايكل جاكسون تەنیا ئارەزووى ئەوهی هەبوو كە دەستدرێژى بكاتە سەر منداڵە كۆرەكان، بەلام لێكۆڵینەوهكان سەلماندوویانە كە دەستى لە كچانیش نەپاراستووه».

لەلایەكی دیکەوه (ئەدریان ماکمانوس) كە پیشتر لە مالى جاكسون كاری كردووه، رایگەياند: «لەو ماوەیهى كە لە مالهەكى مايكل جاكسوندا كارم دەكرد، هەستم بەوه كرد كە زۆر ئارەزووى ماچكردن و خوێ نزیككردنەوهی لە منداڵە كۆرەكان هەبوو.»

ماكمانوس هەروەها دەلى: «لەو ماوەیهدا تێبینیی ئەوهم كرد كە سەرەپای سەرکەوتنەكان لە بوارى هونەریدا و بوونی لایەنێكى باش لە ژيانیدا، بەلام لایەنێكى تاریكیش لە ژيانى مايكلدا هەبوو.»

لە كۆتایى قسەكانیدا وتیشى: «چەند كەسیكى نزیك لە مايكل جاكسون پێیان راگەياند كە ئەگەر ئەم نەهێنیه ئاشكرا بكەم، ئەوا بى دوو دلى سەرم لە جەستەم جیا دەكەنەوه.»

كاتى بیری حەزى ئە دايكایەتییه

بەشێكى زۆرى ئەستێرە ناسراوەكان سەرەپای سەختی دایكایەتى بۆیان، بەلام خەون بە دایكایەتییهوه دەبینن، بەتایبەتى بۆ ئەكتەر و گۆرانیبێژان، خانمە گۆرانیبێژی ناسراوى ئەمريكى (كاتى بیری) لە لێدوانێكیدا بۆ رۆژنامەنووسان ئاشكرای كرد كە لە ناخى دڵەوه حەز دەكات لە زووترین كاتدا بێت بە دایك.

دوای ئەوهی كاتى بیری تەمەن ۳۴ سال دەستگیرانى خۆى ئاشكرا كرد، كە ئەستێرەى ناسراوى جیهانى (ئۆرلاندۆ باتۆمى)، لە دیمانهیهكیدا لە گەڵ گۆفارى (people) كاتى رایگەياند: لە ئێستادا هەول دەدات بێت بە دایك و بە جددیش كار بۆ هێنانەدى ئەم خەونەى دەكات، كاتى لە تۆرە كۆمەلایەتییهكان بەتایبەتى ئەنستەگرام، چەند وێنەیهكى ئاهەنگى دەستگیرانییهكەى بڵاو كردبۆوه، كە رەنگى سوور تێیدا زال بوو، هەروەها لە چەند وێنەیهكى دیکەشیدا ئەنگۆستیهكەى بڵاو كردبۆوه، كە بە چەند بەردێكى گرانبەهای رەنگ سوور رازێندرابۆوه.

دوای پەيوەندیهىكى شەژاوە سى سالى تەواوى خایاند، دوا جار لە ئاهەنگى فالاتايندا هەوالەكەى رایگەياند و چەند وێنەیهكى خۆى و دەستگیرانەكەى و ژمارەیهك كلیپ و وێنەى دیکەى لە تۆرى كۆمەلایەتى ئەنستەگرام بڵاو كردەوه، لە ژێر یەكێك لە وێنەكانى نووسیبووى «full bloom»، واتە لە لوتكەى گەشەدا.

هونەرمەندان بى سېۋىسەر چۈن دەتوانن بەردەوام بن؟

لە دواى ئەو قەيرانە سەختە دارايىيەى كە رووى لە ھەرىكى كورستان كەرد، كە ھەموو جومگەكانى ژيانى لە ولاتە وەستان، بەتايىبەت ھونەر، كە پشكى شېرى لەو نۆتەندەدا بەركەوت، تروسكايىيەك نەما بۆ لە دايك بوونى ئەو پېرۆژە جوانانەى كە ھونەرمەندان گەللەيان كەرد بوو، بەلام ئەوئەى كە بووتە جىگەى سەرنجى ھونەرمەندان ئەوئەى، كە بۆچى سەرمایەداران و پياوانى خاوين كار نايەنە سەر ھېل بۆ ئاوردانەو لە ھونەرى شارەكەيان؟ لەو سۆنگەوئەش چەند ھونەرمەندىكى بە ئەزمون بە راشكارى دلى خۆيان دەكەنەو و ئامازە بۆ ئەو دەكەن، كە نەبوونى سېۋىسەر ھۆكارىكى سەركەيىيە بۆ لەباربەردنى خەونەكانيان و دەكرى بە ياسايەك بازىرگانان و سەرمایەداران بېنەنە سەر ھېل بۆ دەستگىزى ھونەرى ولاتەكەيان.

و دەنگ و ئاوازەكانى لەخۆ كۆكردووتەو، لە جىھانىشدا بەو ھونەرە دەگوتىت: سامانى ولات.» ديارە رۆل و كارىگەريى سېۋىسەر بۆ ئەنجامدانى پېرۆژە چەقەستووەكانى نۆ ھونەر پېۋىستيان بە بودجەى گەورە ھەيە، ئەمەش تەنبا بە حكومەت ناكوت، ئەگەر بە وردىش بېوانىنە ھونەرى ولاتانى جىھان دەبينىن، كە ھونەر لە ولاتە پېشكەوتووەكاندا بە پېشەيى كراو، ھونەرمەند: لە رىگەى بەرھەمەكانىيەو تەوانىويەتى لە ھاوكارى كەردنى ھەژاران و خەلكى لىقەوماردا رۆلى گرىنگ بېينى، يان بە پېچەوانەى ئېمە ھاوكارىت لەبەردەم پېرۆژە خزمەتگوزارىيەكانى حكومەتدا، لەو چوارچۆپەشدا (جوبرائىل ئەبەيكەر) كە دەرھەنەرى دوو فىلمى ئەنیمەيشنە بە ناوەكانى (بېدەنگى ئاسمان، ئايلان) كە لەم دوايىيەدا بە سېۋىسەرى زانكۆى نۆلج بەرھەم ھاتووە، بەشداربوو لە زياتر لە ۸۰ فيستىفالى نۆدەولەتى و بووتە خاوەنى چەندىن خەلانى جياواز لە ئەوروپا و ولاتانى رۆژھەلاتى ناوہاستدا،

بەپۆپەيەرى ھونەرى سىنەماى ھەولېر (شاخەوان مستەفا) كە سالائىكە وەك بەرپرسىكى وەزارەتى رۆشنىبىرى كار دەكات، لەو بارەيەو دەلېت: «ئەگەر مېژووى چەند سالى رابردووى بەر لە ۲۰۱۴ ھەلبدەينەو دەبينىن، حكومەتى ھەرىم ھىچ كات لە دابىن كەردنى بودجەى زەبەلاح بۆ فيستىفالى سىنەما و موزىك و گۆرانى و ھونەر بە گشتى درىغى نەكردووە، لەم چەند سالەى دوايشدا كە حكومەت تووشى قەيرانى دارايى بوو، پېۋىست بوو ھەر زوو سەرمایەداران بە دەنگ ھونەرى شارەكەيانەو بھاتبان، نەك تەنبا فشار بخرىتە سەر حكومەت.» لە بارەى سېۋىسەرىشەو ئەو بەرپرسەى وەزارەتى رۆشنىبىرى گوتى: «ئەگەر بمانەوت ھونەرى ئەم شارە دلى لە لىدان نەكەوت، دەيىت بە ھەموومان ھاوكار و پالېشتى پېرۆژە ھونەريەكان بىن، بەتايىبەت لە بوارى فىلمسازىدا، كە دەتوانت ھەموو ئازار و سەختى و جوانىيەكانى ژيان لە نامىز بگرت، چونكە ئەو ھونەرى كە پىى دەگوتىت ھونەرى ھەوتەم، ھەموو رەنگ

لەو بارەبەر دەلیت: «ئەوێ کە خەونەکانی منی کرد بە راستی رۆلی کاریگەری سپۆنسر بوو، کە هەردوو فیلمە ئەنیمەیشنەکیان گرتە ئەستۆ و ئیستا ئەو دوو بەرهەمە لە ئاستی وڵاتی جیهاندا بە جوانترین فیلمی ئەنیمەیشن لە رووی بیرۆکە و سیناریۆ و ناوەرۆکدا دادەنرێن، بەشداربوونیشم لەو فیستیفالاندا سەرکەوتنیکە بۆ هونەری سینەما لە کوردستان و تەواوی خەڵکی ئەم وڵاتە، چونکە من نوێنەرایەتی ئەتەوێەک دەکەم تاشقە بە هونەر.»

(عەدنان عوسمان) ئەو ناوەرۆک ديار و بەرچاوی سینەمایە، کە بۆ ئەو دایکبوونی فیلمی (مەملەکتی میروولەکان) کە خەمەتێکی گەورە بوو بە مەرفایەتی و گێڕانەوێ تەواوێکی گەورە بوو لە میروودا، ئۆتۆمبیلەکی خۆی کردە قوربانی و کەسیش تا هەنووکە ئاوری لەو بابەتە ئەدایەو، لەو لێدوانەیدا دەلیت: «بە گوناھێکی گەورە دەزانم کە سەرمايەداران و هەموو کاربەدەستان لە ئاست خەمی هونەر و هونەرمەنداندا بێدەنگی هەڵدەبژێرن و خەمەکانی ئێمە بە هەند هەلناگرن، کە خەمەکان شەخسی نین، بەڵکو خەمی خەمەتکردنە بە هونەری ئەم وڵاتە، کاتێک کە روو لە کەرتی تاییبەتیش دەکەین، وەک سۆالکەرێک لێمان دەروانن، چونکە ئەوان تا ئەمڕۆش لە پەيامی هونەر نەگەشتوون، کە ئەمەش بۆ ئێمە نازارێکی دیکەیه. »

(رێکان محەمەد)ی گۆرانیبێژ سەبارەت بە هەمان پرس دەلیت: «بێ گۆرانی و ئاواز ژيان هیچی بۆ نامینیتەو.» لە بارە نەبوونی سپۆنسر و هاوکاری ماددی لە کارە هونەرییەکانی دەلیت: «دەمەوێ بپرسم ژيان بەبێ گۆرانی و ئاوازی شیرین چی بۆ دەمینیتەو؟ یان بۆچی ئێمە تەنیا پەنجە بۆ حکومەت درێژ بکەین، لە کاتێکدا سەرمايەداری ئەو وڵاتە، خەریکە تاوهری هەوربەر دروست دەکەن و ئێمە هونەرمەندیش خەونەکانمان لە گەڵ خۆماندا دەبێژێت؟ دەمەوێ بپرسم بۆچی ناتوانن ببن بە سپۆنسرەری بەرهەمێکی هونەری کە خەمەت بە هونەری ئەم شارە بکات؟ راشکاوانە دەلیت، کە من خۆم بە دوور گرتووە لە گۆرانیگوتن، تەنیا هۆکار ئەوێە کە هیچ سەرچاویەکی داراییم نییه تا بتوانم ئەلبومێ تازەکەمی پێ تەواو بکەم، ئەمەش خەمێکی گەورەیه، کەرتی تاییبەت هونەری هەولێر بە خەمی خۆیان نازان.»